

USTAWA

z dnia 26 października 1971 r.

o ochronie gruntów rolnych i leśnych oraz rekultywacji gruntów.

Art. 1. 1. Ochrona gruntów rolnych polega na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nierolnicze, na zapobieganiu obniżania ich urodzajności oraz na przywracaniu wartości użytkowych gruntom, które utraciły charakter gruntów rolnych na skutek działalności nierolniczej.

2. Gruntami rolnymi są służące bezpośrednio celom produkcji rolniczej:

- 1) grunty określone w ewidencji gruntów jako użytki rolne, to jest grunty orne, sady, łąki trwałe, pastwiska trwałe oraz grunty pod uprawami wieloletnimi, jak chmielniki i winnice,
- 2) grunty pod stawami rybnymi,
- 3) tereny rolniczego budownictwa gospodarczego, tym również zagrodowego,
- 4) tereny pasów wiatrochronnych,
- 5) tereny urządzeń przeciwerozrywanych,
- 6) tereny ogrodów działkowych.

Art. 2. 1. Ochrona gruntów leśnych polega na ograniczeniu przeznaczania ich na cele nieleśne, na zapobieganiu obniżania ich produktywności oraz na przywracaniu wartości użytkowych gruntom, które utraciły charakter gruntów leśnych na skutek działalności nieleśnej.

2. Gruntami leśnymi są grunty określone w przepisach o państwowym gospodarstwie leśnym i w przepisach o zagospodarowaniu lasów i nieużytków nie stanowiących włas-

ności Państwa oraz niektórych lasów i nieużytków państwowych.

Art. 3. 1. Przeznaczanie gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne polega na ustalaniu innego niż rolniczy lub leśny sposobu użytkowania tych gruntów.

2. Na cele nierolnicze można przeznaczać przede wszystkim nieużytki oraz grunty rolne ujęte w ewidencji gruntów w klasach VI i V.

3. Na cele nieleśne można przeznaczać przede wszystkim odosobnione, drobne kompleksy gruntów leśnych, a w razie ich braku części większych kompleksów gruntów leśnych w miejscu najmniej narażonym na ujemne oddziaływanie inwestycji; w pierwszej kolejności należy brać pod uwagę grunty leśne o niskiej jakości siedlisk, a także dążyć do oszczędzania wartościowych drzewostanów.

Art. 4. 1. Obszary gruntów rolnych lub leśnych przeznaczone na cele nierolnicze lub nieleśne należy ograniczać do najmniejszych rozmiarów niezbędnych dla realizacji określonych celów.

2. Przy projektowaniu budowy lub rozbudowy zakładów produkcyjnych należy, w sposób gospodarczo uzasadniony, wprowadzać do technologii produkcji takie zmiany, które mogą mieć wpływ na zmniejszenie powierzchni zajmowanych gruntów oraz na wyeliminowanie szkodliwego oddziaływania na przyległe grunty rolne i leśne.

3. Wskaźniki normatywne zapotrzebowania terenów na cele nierolnicze lub nieleśne, jak również na cele budownictwa związanego z produkcją rolniczą lub leśną, podlegają stałej weryfikacji w kierunku ich racjonalnego ograniczania.

Art. 5. Przepisy art. 3 i 4 obowiązują przy opracowywaniu perspektywicznych planów rozwoju gospodarki narodowej, planów regionalnych, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, projektów wyznaczania terenów budowlanych na obszarach wsi oraz wydawaniu decyzji o lokalizacji i sporządzaniu planów realizacyjnych.

Art. 6. 1. Przeznaczenie na cele nierolnicze lub nieleśne gruntów rolnych lub leśnych wymaga uzyskania zezwolenia właściwego organu.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady udzielania zezwoleń na przeznaczanie gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne i właściwość organów w tym zakresie.

Art. 7. 1. Ustalenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dotyczące określenia granic gruntów rolnych lub leśnych przeznaczonych w tych planach do użytkowania rolniczego lub leśnego można zmieniać wyłącznie w trybie okresowej analizy i aktualizacji tych planów.

2. W przypadku przeznaczenia w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne, organy do spraw rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych, w porozumieniu z innymi zainteresowanymi organami tych prezydiów, a w odniesieniu do gruntów leśnych znajdujących się pod zarządem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego — w porozumieniu z właściwym przedsiębiorstwem lasów państwowych, sporządzają gospodarczo uzasadniony program rolniczego lub leśnego wykorzystania tych gruntów w okresie od chwili podjęcia decyzji o ich przeznaczeniu do czasu faktycznego ich wyłączenia z produkcji rolniczej lub leśnej.

3. Program wykorzystania gruntów rolnych lub leśnych przeznaczonych na cele nierolnicze lub nieleśne, o których mowa w ust. 2, po przedstawieniu użytkującym grunty zainteresowanym osobom prawnym lub fizycznym oraz zebraniu ich uwag i opinii, podlega przedłożeniu do zatwierdzenia równocześnie z planem zagospodarowania przestrzennego.

4. Rada Ministrów określi zasady i sposób sporządzania programów, o których mowa w ust. 2.

Art. 8. 1. Ustala się regiony intensywnego rozwoju rolnictwa oraz regiony intensywnego rozwoju gospodarki leśnej, w których ogranicza się lokalizowanie nowych zakładów przemysłowych.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia regiony intensywnego rozwoju rolnictwa i gospodarki leśnej oraz rodzaj zakładów, które mogą być lokalizowane w tych regionach.

Art. 9. 1. Przeznaczenie lasów i gruntów leśnych położonych w granicach administracyjnych oraz wokół dużych miast, ośrodków przemysłowych i uzdrowisk na cele nie związane z gospodarką leśną, ochroną zdrowia i wypoczynkiem jest ograniczone.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady wyznaczania obszarów, o których mowa w ust. 1, oraz rodzaje ograniczeń dotyczących tych obszarów.

Art. 10. 1. Nabywca gruntów rolnych lub leśnych przeznaczonych na cele nierolnicze lub nieleśne, nabywanych w drodze cywilnoprawnej, na podstawie przepisów o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości lub przepisów o przekazywaniu nieruchomości, uiszcza na rzecz Skarbu Państwa należność z tytułu nabycia gruntów rolnych lub leśnych oraz stałą opłatę roczną z tytułu ich użytkowania.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia kategorie nabywców spoza sfery produkcji materialnej, podlegających zwolnieniu od stałych opłat rocznych.

Art. 11. 1. Podstawą wymiaru wysokości należności i stałej opłaty rocznej za grunty rolne lub leśne nabyte na cele nierolnicze lub nieleśne jest wartość korzyści utraczonych w wyniku wyłączenia danego obszaru gruntów rolnych lub leśnych z produkcji rolniczej lub leśnej.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia sposób ustalania, wysokość należności i stałych opłat oraz właściwość organów w tych sprawach.

Art. 12. 1. W przypadku gdy nabywcą gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne jest jednostka gospodarki społecznej, ustala się następujące zasady pokrywania kosztów z tytułu nabycia oraz użytkowania gruntów:

- 1) należność z tytułu nabycia gruntów oraz suma stałych opłat rocznych w okresie budowy obiektu stanowią element kosztów inwestycji,
- 2) stała opłata roczna z tytułu użytkowania gruntów stanowi element kosztów działalności danej jednostki.

2. Zasady, o których mowa w ust. 1, uwzględnia się przy projektowaniu danej inwestycji.

Art. 13. 1. Przy nabywaniu gruntów rolnych lub leśnych na cele nierolnicze lub nieleśne w drodze cywilnoprawnej oraz w trybie przepisów o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości należność z tytułu nabycia gruntów uiszczaną na rzecz Skarbu Państwa zmniejsza się o kwotę wypłaconą właścicielowi gruntów rolnych lub leśnych.

2. W razie nabycia gruntów rolnych lub leśnych położonych w granicach miast i osiedli na cele nierolnicze lub nieleśne, stałą opłatę roczną uiszczaną na rzecz Skarbu Państwa zmniejsza się o wysokość opłat uiszczanych z tytułu wieczystego użytkowania gruntów.

Art. 14. Należność z tytułu nabycia nie dotyczy gruntów podlegających rekultywacji i zagospodarowaniu. W stosunku do tych gruntów obowiązują stałe opłaty roczne w okresie od wyłączenia z produkcji rolniczej lub leśnej do czasu zakończenia ich rekultywacji.

Art. 15. 1. Nabywca gruntów rolnych w klasach I—IV nabytych na cele nierolnicze może być zobowiązany do zdjęcia na koszt własny wierzchniej warstwy ziemi uprawnej i dostarczenia jej na wskazane miejsce.

2. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia zasady i warunki zdejmowania wierzchniej warstwy ziemi uprawnej, dostarczania jej na wskazane miejsce i wykorzystywania, oraz właściwość organów w tych sprawach.

Art. 16. 1. Właściciel gruntów rolnych obowiązany jest do ich rolniczego użytkowania.

2. Kontrolę rolniczego użytkowania gruntów rolnych, o której mowa w ust. 1, sprawują organy do spraw rolnictwa i leśnictwa prezydiów powiatowych rad narodowych.

Art. 17. 1. Właściciel gruntów rolnych i leśnych obowiązany jest do przeciwdziałania erozji gleb.

2. Organ do spraw rolnictwa i leśnictwa prezydium powiatowej rady narodowej może, ze względu na ochronę gleb przed erozją, zobowiązać właściciela gruntów rolnych do wprowadzenia zadrzewienia, zakrzewienia lub założenia trwałych użytków zielonych na gruntach podlegających erozji lub stepowieniu.

3. Obowiązek konserwowania i utrzymywania w stanie sprawności technicznej urządzeń przeciwoerozyjnych należy do właściciela gruntów, na których znajdują się te urządzenia.

4. Ministrowie Rolnictwa oraz Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego w porozumieniu z zainteresowanymi ministrami oraz Prezesem Centralnego Urzędu Gospodarki Wodnej ustala w drodze rozporządzenia sposób określania gruntów rolnych i leśnych zagrożonych erozją oraz zasady i tryb przeciwdziałania erozji.

Art. 18. 1. Grunty, które utraciły charakter gruntów rolnych lub leśnych na skutek działalności nierolniczej lub nieleśnej, podlegają rekultywacji i zagospodarowaniu.

2. Rekultywacja polega na przywróceniu gruntom określonym w ust. 1 wartości użytkowej przez wykonanie właściwych zabiegów technicznych, agrotechnicznych i biologicznych.

3. Zagospodarowanie zrekultywowanych gruntów polega na wykonywaniu odpowiednich zabiegów umożliwiających wykorzystanie tych gruntów dla celów gospodarki rolnej, leśnej, wodnej, komunalnej lub innej.

Art. 19. 1. Obowiązek rekultywacji gruntów spoczywa na osobie prawnej lub fizycznej, której działalność stała się przyczyną utraty wartości użytkowej tych gruntów.

2. Do zagospodarowania zrekultywowanego gruntu zobowiązana jest osoba prawna lub fizyczna właściwa do prowadzenia na tym gruncie działalności zgodnej z jego przeznaczeniem.

Art. 20. Rada Ministrów określi w drodze rozporządzenia szczegółowe zasady rekultywacji i zagospodarowania gruntów, tryb postępowania w tym zakresie oraz sposób pokrywania kosztów rekultywacji i zagospodarowania.

Art. 21. 1. W przypadku nie usprawiedliwionego niewykonania przez zobowiązanego obowiązków przewidzianych w art. 16, 17 lub 19 organ do spraw rolnych prezydium powiatowej rady narodowej wydaje decyzję w przedmiocie konkretnego określenia tych obowiązków.

2. Do egzekucji świadczeń stosuje się przepisy ustawy z 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji (Dz. U. Nr 24, poz. 151).

Art. 22. 1. Sposób wykorzystania gruntów rolnych lub leśnych nabytych na cele nierolnicze lub nieleśne oraz wykonania obowiązków określonych w art. 15 podlega kontroli.

2. W przypadku stwierdzenia, że określony obszar gruntów rolnych lub leśnych nabytych na cele nierolnicze lub nieleśne jest użytkowany niezgodnie z przeznaczeniem, w stosunku do takiego obszaru stosuje się stałą opłatę roczną podwyższoną o 300%.

3. Rada Ministrów w drodze rozporządzenia określi zasady przeprowadzania kontroli, o której mowa w ust. 1, oraz właściwość organów w tych sprawach.

Art. 23. W ustawie z dnia 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości (Dz. U. z 1961 r. Nr 18, poz. 94) w art. 8 dodaje się ust. 1a w brzmieniu:

„1a. W przypadku wywłaszczenia gruntów rolnych lub leśnych od osób fizycznych i osób prawnych nie będących jednostkami państwowymi, dla których rolnictwo jest wyłącznym źródłem utrzymania, prezydium powiatowych rad narodowych mogą w przypadkach gospodarczo uzasadnionych ustalać ceny wyższe od cen ustalonych za grunty określone w ust. 1, z tym jednak że cena tych gruntów nie powinna przekraczać cen, jakie kształtują się w obrocie między rolnikami.”

Art. 24. W ustawie z dnia 20 grudnia 1949 r. o państwowym gospodarstwie leśnym (Dz. U. z 1949 r. Nr 63, poz. 494 i z 1950 r. Nr 49, poz. 448) wprowadza się następujące zmiany:

1) skreśla się art. 4;

2) w art. 7:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego określi w drodze rozporządzenia organy uprawnione do wydawania zezwoleń na zmianę uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania gruntu, tryb wydawania zezwoleń, a także przypadki, w których wydanie zezwolenia nie jest wymagane.”

b) skreśla się ust. 4—6;

3) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego określi w drodze rozporządzenia organy uprawnione do wyłączenia lasów, gruntów leśnych i nieleśnych z państwowego gospodarstwa leśnego i ich przekazywania, zasady i tryb postępowania w tym zakresie oraz zasady i tryb włączania lasów, gruntów leśnych i nieleśnych do państwowego gospodarstwa leśnego.”

4) w art. 17:

a) w ust. 1 po wyrazie „Leśnictwa” dodaje się wyrazy „lub upoważniony przez niego organ” oraz skreśla się wyrazy „i samorządowych”;

b) w ust. 2 skreśla się wyrazy „w porozumieniu z zainteresowanym ministrem.”;

5) art. 19 otrzymuje brzmienie:

„Art. 19. Zmiana uprawy leśnej na inny rodzaj użytkowania gruntu może nastąpić na wniosek jednostki zarządzającej lasem i gruntem leśnym w trybie określonym w art. 7 ust. 3.”

Art. 25. Przepisy art. 10—14 i 22 dotyczą także gruntów rolnych i leśnych nabytych na cele nierolnicze przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy, o ile do tego dnia nie rozpoczęto na tych gruntach budowy zamierzonych inwestycji lub innej działalności związanej z ich przeznaczeniem.

Art. 26. Rada Ministrów określi tryb i zakres stosowania przepisów ustawy do terenów niezbędnych na cele obronności kraju oraz do terenów morskiego pasa nadbrzeżnego.

Art. 27. Przepisów ustawy nie stosuje się do określonych przepisami prawa górniczego spraw czasowego i tymczasowego zajęcia nieruchomości oraz naprawy szkód górniczych.

Art. 28. Przepisy ustawy dotyczące właściciela gruntów stosuje się odpowiednio do posiadacza samoistnego i zależnego.

Art. 29. Do czasu wydania przepisów wykonawczych zachowują moc, w zakresie uregulowanym ustawą, przepisy dotychczasowe, o ile nie są sprzeczne z przepisami niniejszej ustawy.

Art. 30. Przepisy ustawy dotyczące:

1) prezydiów wojewódzkich rad narodowych stosuje się odpowiednio do prezydiów rad narodowych miast wyłączonych z województw,

2) prezydiów powiatowych rad narodowych stosuje się odpowiednio do prezydiów rad narodowych miast stanowiących powiaty oraz prezydiów dzielnicowych rad narodowych w miastach wyłączonych z województw.

Art. 31. Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 1972 r.

Przewodniczący Rady Państwa: J. Cyrankiewicz
Sekretarz Rady Państwa: L. Stasiak